

Структурна ієрархія термінів маркетингу відбиває змістову системність маркетингової терміносистеми: побудова складених термінів здійснюється в основному в напрямку створення багатоланкових словотвірних термінологічних парадигм за рахунок послідовної, поетапної (відповідно до різних рівнів ієрархії) конкретизації вихідного терміна з родовим значенням означальними компонентами у функції видових кваліфікаторів. Кількісна перевага таких утворень зумовлена ієрархічними відношеннями в системі маркетингових понять, логічним підпорядкуванням видових категорій родовим. На семантичному рівні вони об'єднуються в гіперо-гіпонімічні парадигми, на словотвірному – утворюють багатоланкові термінологічні гнізда.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновки:

1. В основному творення термінологічних словосполучень у терміносистемі маркетингу відповідає тенденції до оптимізації співвідношення критеріїв “точність” – “короткість”: найбільшу частку становлять двокомпонентні терміни (63%).

2. Поява багатослівних термінів у маркетинговій терміносистемі зумовлена іманентними властивостями самої науки – великою кількістю складних понять, ознаки яких не вкладаються в межі однослівного позначення. Однак, до стандартизації багатоконпонентних термінів слід підходити дуже виважено, ретельно проаналізувавши всі можливості щодо їх скорочення без втрати суті поняття, бо, як показав проведений аналіз, у маркетинговій термінології ще далеко не всі такі можливості використано.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Армстронг Г., Котлер Ф. Маркетинг. Загальний курс. – М.: Вид. дім “Вільямс”, 2001. – 608 с.
2. Баширов І. Х., Жаболенко М.В. Глосарій термінів з маркетингу. – Донецьк: ДонДУЕТ, 1999. – 137 с.
3. Волкова І.Н. Стандартизация научно-технической терминологии. – М.: Наука, 1984. – 206 с.
4. Голубков Е.П. Маркетинг: Словарь-справочник. – М.: Дело, 2000. – 438 с.
5. Даниленко В.П. Об одной модели терминов-словосочетаний // Научно-техническая терминология. – 1973. – № 10. – С. 12-13.
6. Денисенко С., Кінаш Б. Формування в українській науково-технічній термінології термінів з дієприкметниками та віддієслівними прикметниками // Українська термінологія і сучасність: 36. наукових праць. – Вип. V / Відп. ред. Л.О. Симоненко. – К.: КНЕУ, 2003. – 324 с.
7. Журавлєва Т.А. Особенности терминологической номинации. – Донецьк: Донбасс, 1998. – 252 с.
8. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Синтаксис: Монографія. – Донецьк: ДонНУ, 2001. – 662 с.
9. Іващшин О.М. Структурні особливості та семантична диференціація термінів-словосполучень у науково-технічних текстах // Іноземна філологія. – 1996. – Вип. 109. – с.41-44.
10. Михайлишин Б. П. Усталеність як неодмінний показник складених термінів // Мовознавство.–1999.–№ 4–5.–С. 48–50.
11. Осипенко З.М. Номінативні словосполучення з термінологічним значенням в російській мові // Мовознавство. – 1971. – № 5. – С. 35-40.
12. Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П. Українське мовознавство: Підручник. – Львів: Світ, 1994. – 216 с.
13. Примак Т.О. Маркетинг: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2001. – 200 с.
14. Солов'єв В.П. Терминологическое словосочетание как составная часть системы фразеологии // Вопросы разработки научно-технической терминологии.: Сб. ст. – Рига: Зинатне, 1973. – С. 161 – 170.
15. Чуешкова О.В. Аналітичні номінації в економічній терміносистемі (структурно-типологічний аспект): Автореф. дис. ... канд. філолог. наук. – Харків, 2003. – 18 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Дар'я Шапран – кандидат філологічних наук, доцент кафедри українознавства Донецького університету економіки і торгівлі імені Михайла Тугана-Барановського.

Наукові інтереси: термінознавство; функціональна граматики.

ДИСКУРС НОВИН ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ КАРТИНИ СВІТУ

Наталя АНТИМЕНЮК (Горлівка, Україна)

Статтю присвячено розгляду дискурсу новин, що освітлювали розгортання грузинсько-осетинського конфлікту. На матеріалі зіставлення фреймів у дискурсах аналізуються механізми формування громадської думки.

The paper is aimed to investigation of the news discourses on the conflict escalation between Georgia and Ossetia. The ways of opinion moulding are described on the basis of frames comparative analysis.

Новини являють собою область специфічної соціокультурної діяльності, де необхідно, щоб мовні повідомлення вже не аналізувалися лише в лінгвістичній термінології [1, 2, 3]. Важливо зазначити, що структурні та граматичні особливості новинних текстів слід розглядати як результат соціальної діяльності журналістів з виробництва новинних текстів і як результат інтерпретації та обробки цих текстів читачем або глядачем.

Проблема структури такого дискурсу як новини представляє інтерес для Т.А.ван Дейка з точки зору його уявлень про ідеологію, яку він також намагається об'єктизувати. Ідеологія, з його точки зору, задає взаємозв'язок соціальних відносин. Вона є комплексним когнітивним підходом, який контролює освіту, трансформацію та застосування інших соціальних когніцій (знань, думок, відносин, соціальних репрезентацій). Наприклад, в новинах однаково зображуються національні меншини, біженці, країни третього світу. Вони моделюються як проблема, яка потребує нашої участі. Вони мають менший доступ до домінуючих джерел інформації, їх думка менш достовірна [1: 184].

Розглядаючи дискурс як складну комунікативну подію, Т. ван Дейк виділяє схему, відповідно до якої упорядковується інформаційна подія: короткий зміст, обстановка, спрямованість, ускладнення, розв'язка, оцінка, код. Мас-медіа, як вважає ван Дейк, пропонує не стільки, «що» люди повинні думати, а те, «як» вони повинні думати. Мас-медіа заради цього будує інтерпретуючі структури, що задають кордони та основні блоки, які слугують підтриманню ідеологічної гегемонії. Наприклад, може бути різним, форма для підтримки расизму в суспільстві: «Я не расист, але ...» [1].

Сьогодні багато молоді цікавиться політикою. Я можу віднести і себе їх числа, тим паче, що в світлі нещодавніх подій грузинсько-осетинського конфлікту є актуальною проблема пошуку відповіді на одвічне питання: хто ж винен. Проблематично відшукати однозначну відповідь, але можливо проаналізувати усі гіркі події та сформулювати й оцінити позиції всіх сторін конфлікту. До того ж, дискурси новин, з яких дізнаємось про ці події, не просто інформують. Вони впливають на громадську думку, формують уявлення про «ворога» та «жертву», що стають частиною картини світу.

За перші осінні місяці ми бачили велику кількість блоків новин, присвячених цьому питанню [4: 11]. І навіть зараз ця проблема продовжує висвітлюватися, тому ми можемо з легкістю відстежити позиції стран – учасниць.

Протистояння між Тбілісі і Цхінвалі своїм корінням сягає в далеке минуле. Зачатки конфлікту виявилися ще в 20-х роках ХХ століття, після того, як Південна Осетія вольовим шляхом була передана до складу Грузії. З тих пір політичний статус Південної Осетії залишався невизначеним. Самопроголошена республіка не була визнана світовим співтовариством, а офіційний Тбілісі вважав Південну Осетію Цхінвальським регіоном Грузії, але фактично не контролював його.

Давайте послідовно розглянемо бачення цього конфлікту різними сторонами.

Що стосується Осетії, вона виступає в цьому конфлікті, як постраждала сторона – формується фрейм «жертви». Якщо розглядати її позиції, Осетія в усьому звинувачує Грузію. В багаточисленних інтерв'ю говориться о жорстокім нападі Грузії, її агресивній політиці. Осетинці наголошують на тому, що Росія була їх єдиним захистом. Неодноразово чулося, що Росія стала спасінням Осетії.

Народ Південної Осетії, йдеться в заяві Держкомітету з інформації та друку, звертається до керівництва Російської Федерації вжити негайних заходів щодо захисту своїх громадян, «так як Грузія взяла курс на повне знищення осетинського народу». «Народ Південної Осетії також звертається до міжнародного співтовариства вжити термінових заходів по захисту мирного населення республіки від грузинської агресії», – повідомляється в документі.

Що стосується Грузії, то вона звинувачує в розпаленні конфлікту Росію – фрейм «ворога». Грузинські СМІ повідомляють, що Росія ввела свої війська на територію Осетії напередодні 7 серпня, чим і викликала зародження виправданої «захисної» агресії.

«Будь-хто, хто вважає, що Москва не планувала цього вторгнення, що ми, Грузія, не виправдано спровокували його, крупно помиляється», – сказав президент Грузії Михайло Саакашвілі під час полуночної розмови з американським журналістом Меліком Кайланвом в своєму президентському палаці в Грузії. «Наше рішення вести бойові дії було прийнято в останню секунду, коли російські танки вже йшли – у нас не було вибору, – пояснив Саакашвілі. – Ми взяли на себе ініціативу тільки для того, щоб виграти трохи часу. Ми знали, що нам не перемогти російську армію, але були зобов'язані хоча б щось зробити для самооборони». Як сказав журналіст в статті: «Я тільки що повернувся з Горі, який все ще знаходиться під тучею російської окупації. Там, на місцях, я дізнався, яким чином Росія

використовує в цій війні дуже цілеспрямовану стратегію пропаганди. Грузинські друзі таємно перевезли мене в місто в обхід російських блокпостів зі озброєними солдатами, по рідко використовуваній дорозі для тракторів. Ми помітили, що на день танки йшли з вулиць Горі в пагорби. Скоріш за все, росіяни вважали, що створюють в очах іноземних очевидців, яких допускають до міста, видимість, що місто не те щоб окуповане, а насолоджується світом і стабільністю завдяки їх зусиллям.»

Що стосується Росії, вона повністю підтримує Осетію, наголошуючи на безправності дій Грузії – формування фрейма «агресора». Звертаючись до слів її лідерів, Росія не могла ігнорувати прохання своїх сусідів про допомогу. Тим паче, що подальший розвиток бойових дій загрожував внутрішній небезпеці країни.

Російські СМІ наводять безліч аргументів та доказів невинуватості Росії в агресії Грузії. Зазначається, що за добу до початку війни в Південній Осетії грузинські генерали ставили перед своїми частинами конкретні бойові завдання по захопленню Цхинвала. У розпорядження російських військових і журналістів потрапили секретні матеріали, які доводять, що Тбілісі заздалегідь і ретельно планувало вторгнення в Південну Осетію. Ні одного свідчення про передислокації російських військ в цьому районі в документах немає. Тікаючи у паніці з Південної Осетії, грузинська армія кинула все – не тільки зброю та набої до неї, але й секретні документи. Сьогодні вони стають надбанням громадськості. Серед них – наказ зі штабу 4-ї Піхотної бригади в Вазіані від 7 серпня. Завдання вищого командира: оперативному угрупованню здійснити бойову операцію в регіоні Самачабло (Південна Осетія) і протягом 72 годин розгромити супротивника. Задум вищого командира: швидке здійснення бойових дій, зменшення ризику знищення цивільного населення та його майна, знищення сил супротивника точковими ударами, оборона власних сил.

Ще один приклад: розвідці доручається з'ясувати, хто є «впливовими персонами» в районі операції – суто американська ідіома. Впадає в очі й інше - в наказі написано: «обстановка – без змін, сили супротивника – без змін, власні сили – без зміни». Ці рядки датуються 7 серпня. На годинах – 5:15 ранку. Це повністю спростовує твердження офіційного Тбілісі про те, що Росія готувалася до війни заздалегідь і, більше того, ввела війська до Південної Осетії ще 5 серпня.

Що стосується нашої країни, вона теж не змогла оминати участь у цьому конфлікті. Україна в своїх судженнях та діях підтримувала Грузію та звинувачувала Росію у вторгненні в міжнародний конфлікт та розпаленні ще більшої ворожнечі. В свою чергу, Росія звинуватила Україну в сприянні тому, що конфлікт взагалі розпочався, бо напередодні цим страшним подіям Україна продала Грузії велику кількість зброї. І це при знанні про її кризисне становище.

Так чи інакше свої позиції щодо цієї ситуації мали і країни Європи. Спочатку більшість країн Западу на чолі з США відмовились засудити Грузію та намагалися утримати Росію від вторгнення в конфлікт. Згодом США стали на сторону Грузії і намагалися винуватити Росію в агресії. Поміж тим, західні ЗМІ, що кілька тижнів тому активно розгортали проти Росії «інформаційну війну», поступово починають змінювати свою точку зору на причини та наслідки серпневої війни. Так, в кінці жовтня в ефір ВВС вийшов репортаж про події в Південній Осетії. Телеканал показав страшні кадри з вбивствами простих жителів, масові обстріли безоружних людей з танків.

Швейцарський дипломат Хайді Тальявіні очолить незалежну комісію з розслідування обставин початку військового конфлікту між Росією та Грузією в серпні цього року. Роботу цієї комісії сплатить Євросоюз. Тальявіні збере групу експертів: істориків, юристів, воєних та спеціалістів з прав людини. Ця група проаналізує події війни. Кінець конфлікту покладає згода про припинення вогню, що була досягнута за допомогою ЄС. Хайді Тальявіні була на чолі місії спостерігачів ООН в Грузії з 2002 по 2006 рік. Експерти будуть працювати вісім місяців. Вони повинні будуть представити свої висновки 31 липня 2009 року. Заключний звіт комісії буде представлений Грузії та Росії, а також ЄС, ОБСЄ та ООН.

Що стосується мене, то я повністю підтримую Росію. Хоча я розумію, що війна – це завжди жорстокий та болісний процес, в якому не може бути повністю правих, абсолютних «ворогів» та «жертв», бо тут завжди говориться про вбивство.

Якщо підбити підсумки статі, то можна сказати наступне. Головним чином наша свідомість в процесі когнітивної обробки дискурсу спирається на пізнавальні моделі. Ці моделі можна називати «фрейми», «сценарії», «ментальні моделі», «patterns». Основний їх функцією є процес «формалізації» усього розмаїття реальних ситуацій.

Моделі ці, функціонально дуже схожі з архетипами Юнга. Швейцарський психолог вважав, що архетипи - пізнавальні моделі в діалозі «свідомість / безсвідоме». І подібно до того, як за допомогою архетипів (і ніяк по-іншому), ми можемо уявити собі, що відбувається у нас в психіці, так за допомогою пізнавальних моделей ми тільки і здатні зв'язати всі фрагменти тексту в єдине смислове ціле. Ще одним важливим висновком може бути твердження, що принципи релевантності та новизни для дискурсу газетних новин повинні бути первостепенними. Звідси випливає, що в процесі виробництва газетного дискурсу повинні враховуватися певні стратегії.

Інакше кажучи, ми частіше за все оперуємо не фактами, а нашими уявленнями (готовими формулами) про світ. І вибудувати тексти відповідно до цих моделей – головне завдання тих, хто виробляє тексти. Таким чином з безлічі дискурсів новин ми формуємо уявлення про ситуацію і її учасників, робимо його частиною картини світу.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ван Дейк Т.А. Язык. Познание. Коммуникация [Текст] / Т.А. ван Дейк. – М. : Прогресс, 1989. – 312 с.
2. Костенко Н.В. Ценности и символы в массовой коммуникации [Текст] / Н.В. Костенко. – Киев : Наукова думка, 1993. – 86 с.
3. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации [Текст] / Г.Г. Почепцов. – М. : «Рефл-бук»; К. : «Ваклер», 2001. – 480 с.
4. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ngo.kirovnet.ru>
5. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://top.rbc.ru>
6. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.bbc.co.uk>
7. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dni.ru>
8. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://for-ua.com>
9. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rosbaltsouth.ru>
10. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vesti.ru>
11. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://psyberlink.flogiston.ru>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Наталія Антімсіюк – студентка II курсу факультету слов'янських та германських мов Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов

Наукові інтереси: філософія, семіотика, теорія дискурсу.

ЗНАЧЕННЯ СЛОВА, ЙОГО ПРИРОДА ТА МІНЛИВІСТЬ

Анна БАБКА (Тернопіль, Україна)

У цій статті висвітлено особливості поняття значення слова та його взаємодії з різноманітними зовнішніми та внутрішніми факторами. Проаналізовано природу лексичного значення слова та її взаємозв'язок з іншими лінгвістичними явищами. Описано лінгвістичні явища двозначності, невизначеності та полісемії, в їхній залежності від контексту та особливостей використання значень слова.

The peculiarities of the word meaning notion and its interrelation with various inner and outer factors are highlighter within the article. The nature of the lexical meaning of the word and its relations with other linguistic phenomena are analyzed. The linguistic phenomena of ambiguity, vagueness and polysemy in their dependence on the context and the peculiarities of the word use are described.

Значення слова відноситься до семантичної якості, що тісно пов'язана з індивідуальними лексичними одиницями, які ми називаємо словами. Наприклад, лексична форма англійського слова *cat*, фонетична реалізація якого [kǽt], асоціюється з певною ідеєю живої істоти, що має чотири ноги, хвіст, вуха і м'явкає. Конвенціональне значення, що асоціюється із словом, зазвичай трактується більш технічно як семантичний вияв, семантична одиниця або лексичний концепт. У сучасній лінгвістиці значення слів вважається концептуальними (поняттєвими) утвореннями, тобто вони беруть участь в утворенні одиниць мислення, яких супроводжують форми, що реалізуються фонетично. Ці одиниці нагромаджуються у довготривалій пам'яті. Саме такі пари значення і форми утворюють структуровану одиницю, яку науковці називають **ментальним лексиконом**. Поняття значення слова та його зміни студіювало багато вітчизняних та зарубіжних лінгвістів. Серед них ми можемо зазначити